VI. I. 32 Co je živá bytost, džíva, a jemnohmotné tělo, purjaštaka.

ŠIVA pravil: Pro mysl a životní dech, *pránu*, je tělo netečná hmota. Tak jako se železo dá do pohybu v blízkosti magnetu, dá se do pohybu *džíva* v přítomnosti Vědomí. Vědomí je neomezené a všudypřítomné. Tělo je netečné a podmíněné. Je stvořeno tak, aby pracovalo za pomoci vědomí, které samo sebe považuje za podobné životnímu dechu. Tělo je udržováno v pohybu skrze *karma átman* neboli činné Já. A právě nejvyšší Já rozhodlo, že mysl a prána budou v těle udržovat život. Vědomí přijme představu netečnosti a řídí mysl jako *džíva*.

Jakmile se vytvoří takové omezení, přijdou s ním následky, tedy psychické a fyzické nemoci. Podobá se to tomu, kdy se na hladině oceánu objeví vlna, která způsobí vznik další vlny, ta zase další a tak to pokračuje dál. Vědomí jakožto *džíva* ztratí svoji neomezenost a nezávislost, neboť přestalo na sebe sama nahlížet jako na Vědomí. Za tlustou oponou nevědomosti není schopno rozpoznat, jakou újmu si tím působí. Podobně jako když se opilec ohání mečem a sekne se do vlastní nohy. Ale tak jako může opilec záhy vystřízlivět, tak může toto omezené vědomí záhy dojít k poznání Já.

Jakmile se mysl zbaví všeho, co ji podporuje, spočine v Já. Jakmile se *purjaštaka* neboli jemné tělo zbaví všech svých opor, dosáhne stavu klidu a míru a ustane v pohybu. Když se Vědomí ztotožní s objektem a upadne do iluze, vyvstanou skryté tendence a sklony. Vědomí se s nimi ztotožní a zapomene na svoji pravou podstatu.

Rozvine-li se lotos srdce, začne pracovat *purjaštaka*. Když se lotos srdce zavine, *purjaštaka* ustane v činnosti. Dokud *purjaštaka* v těle pracuje, tělo žije, jakmile pracovat přestane, tělo umírá. Takový odchod těla může být způsoben konfliktem mezi nečistotami mysli a vnitřním probouzením. Pokud v nitru člověka působí jen čisté *vásany*, čisté sklony, konflikt ustane a je tu soulad, osvobození a dlouhý život. V opačném případě jakmile *purjaštaka* ukončí svou činnost, tělo umírá a jemné tělo si vybere k naplnění svých *vásan* jiné vhodné tělo. V důsledku těchto *vásan* si *purjaštaka* vytvoří nová spojení s novým tělem a neuvědomí si, že jeho pravou podstatou je čiré Vědomí. Poněvadž je Vědomí neomezené a všudypřítomné, může se mysl, jež vozí *purjaštaku*, toulat kdekoli. *Džíva* svá těla přijímá a odkládá, podobně jako nechává strom vyrůst nové lístky a staré opadat. Moudrý člověk se těmito změnami nezabývá.